

CAMPINGPLATS VOXNABRUK

Arkeologisk utredning

Del av fastighet Voxna 65:1
Voxna socken
Ovanåkers kommun
Hälsingland

Maria Björck

CAMPINGPLATS VOXNABRUK

Arkeologisk utredning

Del av fastighet Voxna 65:1
Voxna socken
Ovanåkers kommun
Hälsingland

Rapport 2021:20
Maria Björck

Länsmuseet Gävleborgs rapportserie

Rapportserien innefattar rapporter inom länsmuseets verksamhetsområden arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård, kulturmiljövård, etnologi, konst- och kulturhistoria.

Du kan själv ladda hem rapporter i PDF-format från länsmuseets hemsida www.lansmuseetgavleborg.se

Rapporter, böcker och mycket annat kan du köpa/beställa i länsmuseets butik butik@xlm.se eller 026-65 56 35.

Utgivning och distribution:

Länsmuseet Gävleborg
Södra Strandgatan 20, 802 50 Gävle
www.lansmuseetgavleborg.se

© Länsmuseet Gävleborg 2021

Omslagsbild: Kolbotten efter liggmila, objekt 3. Foto: Maria Björck

Staten har rätt att sprida dokumentationsmaterialet och rapporten enligt CC BY-licens. Lantmäteriverkets kartor omfattas ej av denna licens.

Allmänt kartmaterial från Lantmäteriverket. Medgivande MS2010/01366.

ISSN 0281-3181

Print: Länsmuseet Gävleborg

INNEHÅLL

Sammanfattning	5
Bakgrund	6
Topografi och fornlämningsmiljö	6
Målsättning och metod	7
Resultat.....	7
Förslag på vidare åtgärder	8
Administrativa uppgifter	11
Referenser	11

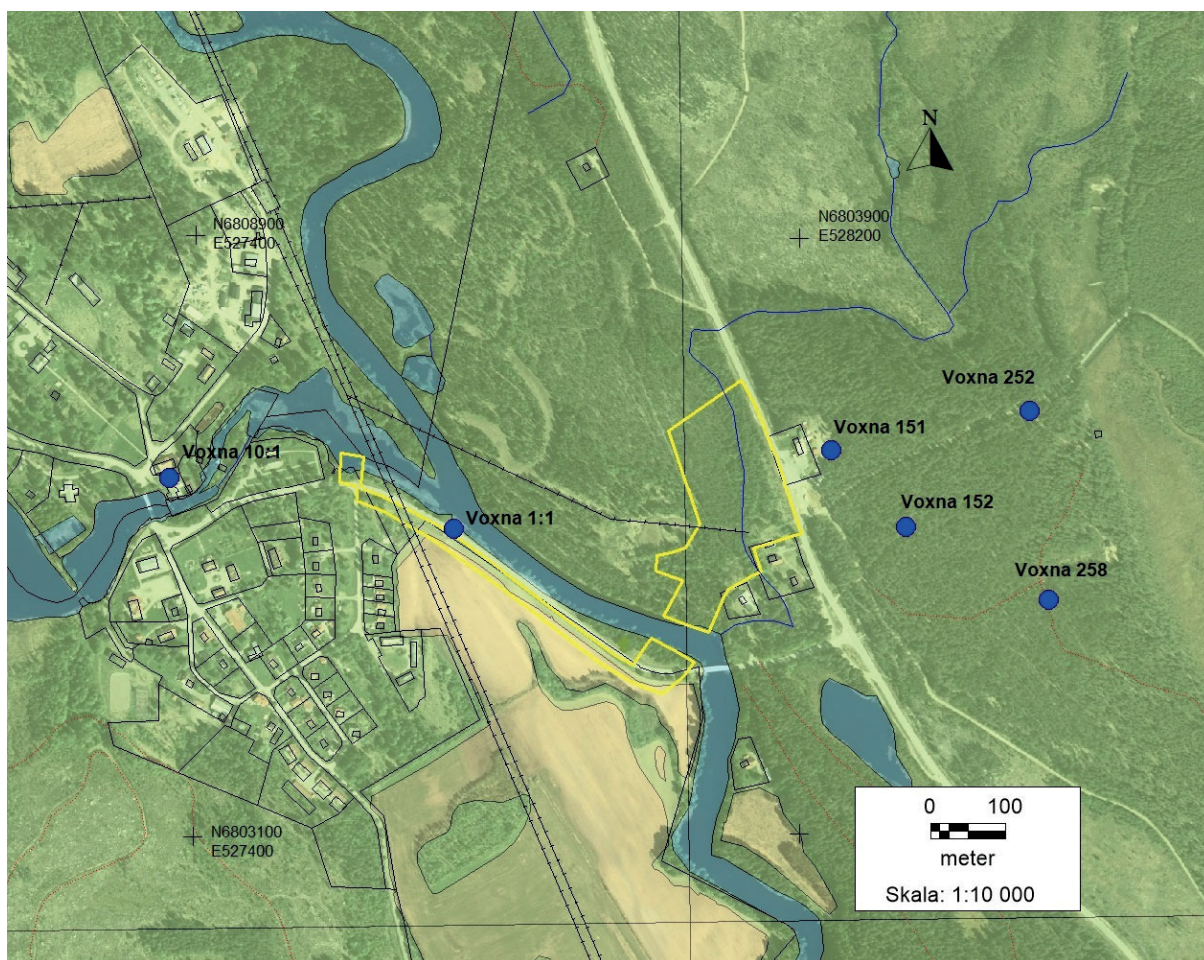

Figur 1. Fastighetskartan med utredningsområdena markerat med en röd ring.

SAMMANFATTNING

Länsmuseet Gävleborg har utfört en arkeologisk utredning av två ytor öster om Voxnabruk i Ovanåkers kommun, Hälsingland. Resultatet av utredningen ska ingå i underlaget till ny detaljplan för en campingplats med tillhörande VA-ledning. Den totala ytan av utredningsområdena uppgår till cirka 45 900 kvadratmeter. Arbetet utfördes den 19 november 2020 efter beslut av Länsstyrelsen Gävleborg (Dnr 7753-2020, daterat 2020-11-17).

Totalt påträffades fem lämningar, två kolbottnar efter liggmilor som är fornlämningar, en dammvall, en flottningsanläggning i form av en strandskoning av trä, samt en vägbank som är övrig kulturhistorisk lämning.

Figur 2. Fastighetskartan med ortofoto de två utredningsområdena är gulmarkerade. Blå markeringar är lämningar från Kulturmiljöregistret.

BAKGRUND

Länsmuseet Gävleborg har utfört en arkeologisk utredning på uppdrag av Ovanåkers kommun och efter beslut av länsstyrelsen (Dnr 7753-2020, daterat 2020-11-17). Utredningen har gjorts inför ny detaljplan av två ytor där det planeras för en campingplats samt en vattenledning, öster om Voxnabruk i Hälsingland. Den totala ytan av de båda utredningsområdena uppgår till cirka 45 900 kvadratmeter. Arbetet utfördes den 19 november 2020 av Maria Björck och Kerstin Westrin.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Voxna socken består främst av skogsmark, genom socknen rinner Älven Voxnan i närmast N-S riktning. Större delen av socknen ligger över högsta kustlinjen och landskapet är ställvis kraftigt kuperat.

Forn- och kulturlämningar domineras av kolbottnar efter liggmilor kring Voxnabruk. Däremot i socknens södra del är kolbottnar efter resmilor vanligast. Här finns det även ett antal fångstgropar. I sockens norra del domineras lämningarna helt av fångstgropar. I och i direkt anslutning till Voxnan finns ett antal flottningsanläggningar.

Det norra utredningsområdet består av kuperad sandig skogsmark, ställvis sank. Genom området rinner en bäck som avvattnar Stormyran, som har sitt utlopp i Voxnan. Det södra utredningsområdet ligger i åkermark. Inom utredningsområdena fanns inga kända lämningar före utredningen.

Figur 3. Vy över åkern där VA-ledningen planeras att anläggas. Foto: Maria Björck, från öster.

MÅLSÄTTNING OCH METOD

Målsättningen med den arkeologiska utredningen var att klargöra om fornlämningar berörs av de planerade arbetsföretagen.

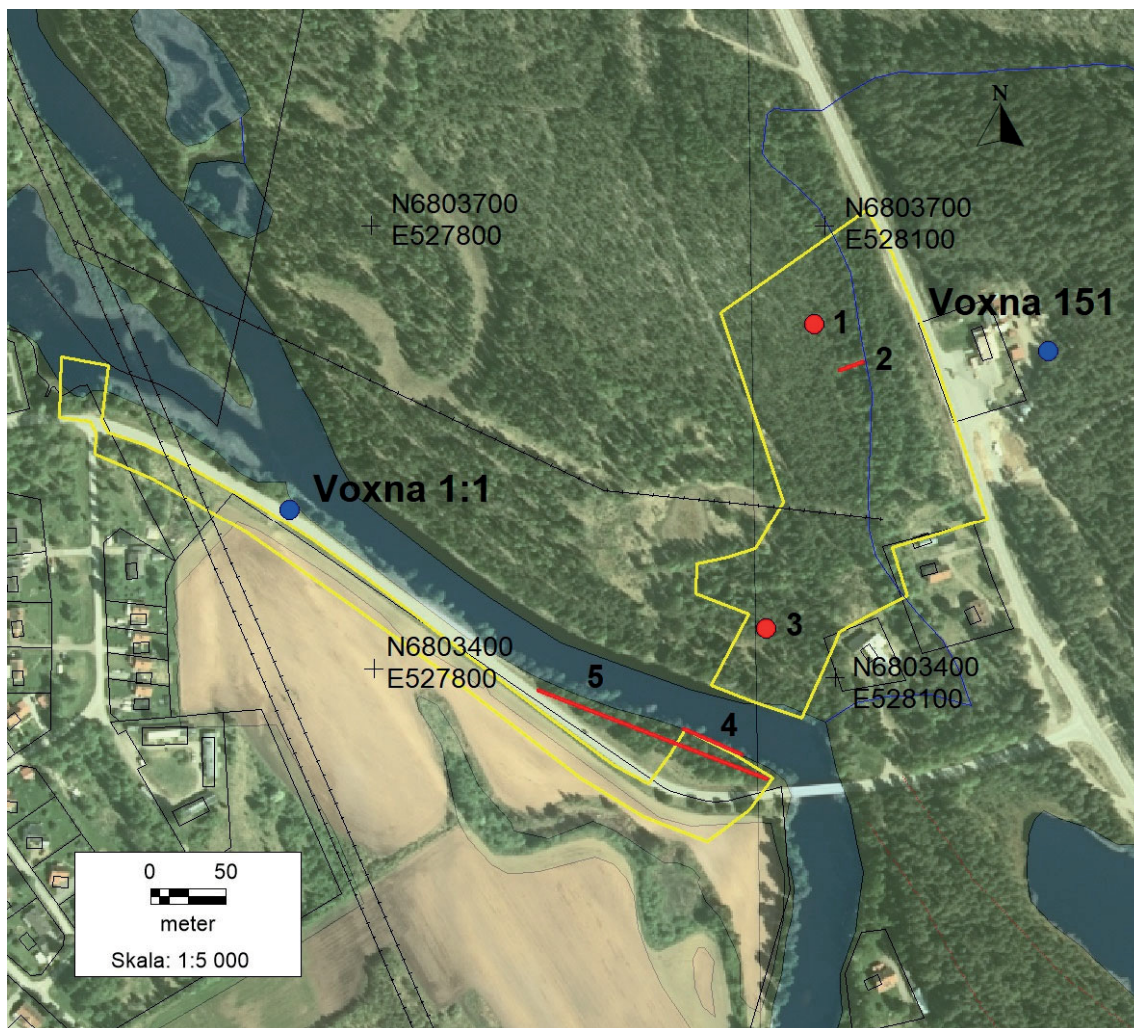
De två utredningsområdena inventerades okulärt. Påträffade lämningar beskrevs, fotades och mättes in med GPS och har registrerats i Riksantikvarieämbetets Kulturmiljöregister.

RESULTAT

Totalt påträffades fem lämningar, två kolbottnar efter liggmilor (objekt 1 & 3), en dammvall (objekt 2), en flottningsanläggning i form av en strandskoning bestående av nedkörda stockar (objekt 4), samt en kraftig vägbank (objekt 5). Dammvallen ligger närmast vinkelrät mot en mindre bäck. Funktionen av denna är oklar. Vägbanken är 7 meter bred och cirka 42 meter lång och ansluter i nordväst till väg 594 (Nybrovägen). Vägbanken finns varken med på Ekonomiska kartan eller Generalstabskartan. Troligen har vägbanken använts till flottningsarbetet i Voxnan. I dag brukas vägbanken som en stig. Antikvarisk bedömning för kolbottnarna är *fornlämning*, dammvallen, flottningsanläggningen och färdvägen är *övrig kulturhistorisk lämning*.

Objekt	Lämningstyp	Beskrivning	Antikvarisk bedömning
1 L2020:10868	Kolningsanläggning	Kolbotten efter liggmila, rektangulär, 11x7 m (NNÖ-SSV) och 0,4-0,6 m h. Omges av stybbdike, 1,5 m br och 0,4 m dj.	Fornlämning
2 L2020:10878	Dammvall	Dammvall, 17 m l (Ö-V), 1,2-1,5 m br och 0,3-0,6 m h, uppbyggd av sand. Ligger närmast vinkelrät mot bäck.	Övrig kulturhistorisk lämning
3 L2020:10879	Kolningsanläggning	Kolbotten efter liggmila, rektangulär, 9x8 m (N-S) och 0,5 m h. Omges av stybbdike, 1,5 m br och 0,4-0,5 m dj.	Fornlämning
4 L2020:10883	Flottningsanläggning	Strandskoning, ca 42 m l (Ö-V), bestående av nerkörda stockar i botten av älv, ca 0,2 m diam. Stockarna har ett mellanrum av ca 0,2-0,3 m.	Övrig kulturhistorisk lämning
5 L2020:10883	Färdväg	Vägbank, ca 160 m l (NV-SÖ) 7 m br och 0,5-2 m h. Troligen brukats vid flottningsarbetet i Voxnan.	Övrig kulturhistorisk lämning

Tabell över påträffade lämningar.

Figur 4. Fastighetskartan med ortofoto. Utredningsområdena är gulmarkerade. Påträffade lämningar är rödmarkerade. Objekt 1 och 3 är kolbottnar efter liggmilor, 2 är en dammvall, 4 är en flottsänganläggning i form av en strandskoning och 5 är en vägbank.

Förslag på vidare åtgärder

Länsmuseets förslag är att kolbottarna efter liggmilorna dateras och undersöks. Möjligen görs en metalledetektering kring kolbottarna och dammvallen. Vad gäller strandskoningen bör denna fotodokumenteras när det är lågt vattenstånd.

Det är Länsstyrelsen Gävleborg som fattar beslut om vidare åtgärder.

Figur 5. Objekt 1, kolbotten efter resmila. Foto: Maria Björck, från väster.

Figur 6. Objekt 3, kolbotten efter liggmila. Foto: Maria Björck, från sydväst.

Figur 7. Objekt 2, dammvall. Foto: Maria Björck, från nordväst.

Figur 8. Objekt 4, strandskoning. Foto: Maria Björck, från sydöst.

Figur 9. Objekt 5, vägbank. Foto: Maria Björck från sydöst.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens diarienummer: 7753-2020

Länsstyrelsens beslutdatum: 2020-11-17

Länsmuseet Gävleborgs diarienummer: 1267/320

Undersökningstid: 2020-11-19

Projektledare: Maria Björck

Personal: Maria Björck och Kerstin Westrin

Fastigheter: Voxna 65:1

Socken: Voxna

Kommun: Ovanåker

Koordinatsystem: Sweref 99 TM

Inventerad area: 45 900 kvadratmeter

Dokumentationshandlingar: Handlar och digitala filer förvaras på museets servrar och i arkiv.

Fynd: -

REFERENSER

Rikets allmänna kartverks arkiv

Ekonomiska kartan, Voxna J133-15F1g58, år 1957

Ekonomiska kartan, Södra Brynåssjön J133-15F1h160, år 1957

Generalstabskartan, Alfta J243-109-1, år 1915

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG, SÖDRA STRANDGATAN 20, 802 50 GÄVLE. WWW.LANSMUSEETGAVLEBORG.SE